

Dyżurny ruchu

831204

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Dyżurny ruchu organizuje pracę stacji kolejowej, nadzoruje bezpieczne prowadzenie ruchu pociągów na szlakach kolejowych, czynności związane z manewrowaniem pociągami i pracowników pełniących służbę. Na małych stacjach pracuje jeden dyżurny ruchu, natomiast na dużych stacjach ruch pociągów nadzoruje i kilku dyżurnych. Każdy z nich ma ściśle określony rejon pracy i obowiązki dokładnie określone regulaminem. Nadzór nad całością pracy stacji sprawuje wtedy dysponujący dyżurny ruchu, mając do pomocy dyżurnych ruchu na peronach i dyżurnego ruchu odpowiedzialnego za manewry na stacji i ruch towarowy.

Podstawowym zadaniem dysponującego dyżurnego ruchu jest przygotowanie przejazdu pociągu przez stację. W tym celu wyświetla semafor wjazdowy, a następnie semafor wyjazdowy. Dla wyświetlenia na semaforze sygnału "wolna droga" dyżurny ruchu zamawia ustawienia odpowiednich rozjazdów u nastawniczych, obsługuje blokadę stacyjną i plan świetlny stacji. Znajomość obsługi urządzeń sterowania ruchem kolejowym różnych typów, dyżurny nabywa w trakcie nauki w technikum kolejowym, a potem w trakcie praktyki i pracy zawodowej. Informacje o pociągach otrzymuje telefonicznie z sąsiedniej stacji, zapisując w dzienniku ruchu godziny przyjazdów i odjazdów. Przed wyprawieniem pociągu na trasę, dyżurny powiadamia telefonicznie o tym fakcie następną stację.

W czasie pełnienia służby dyżurny ruchu na zmianę: obsługuje środki łączności i urządzenia sterowania ruchem kolejowym, prowadzi zapisy w dokumentacji i podchodzi do okien obserwując przejeżdżające pociągi, sprawdzając czy nie ma przeszkód do jazdy i podaje sygnały ręczne.

Dyżurny ruchu musi znać doskonale przepisy kolejowe i umieć zastosować je w różnych sytuacjach. Szczególną odpowiedzialność za bezpieczeństwo podróżnych i współpracowników ponosi dyżurny ruchu prowadząc ruch kolejowy w czasie awarii torów lub urządzeń sterowania ruchem. Na stacjach o dużym ruchu pociągów pasażerskich na peronach znajdują się posterunki dyżurnych ruchu. Dyżurny peronowy sprawdza czy tor na wjazd pociągu jest wolny i daje zgodę na wjazd dyżurnemu ruchowi dysponującemu naciskając guzik w blokadzie, następnie obserwuje wjazd pociągu, ruch podróżnych na peronie podczas postoju i po zamknięciu wszystkich drzwi w pociągu daje sygnał kierownikowi pociągu do odjazdu tzw. "lizakiem" oraz obserwuje pociąg do czasu wyjazdu z peronu. Dyżurny peronowy nadzoruje zestawienie pociągów pasażerskich rozpoczynających bieg na stacji oraz nadzoruje wystawianie i włączanie wagonów do pociągów przelotowych wydając polecenia manewrowym.

Dyżurny peronowy udziela informacji podróżnym, wypisuje rozkazy, obsługuje telefony i radiotelefony a wykonywane czynności rejestruje w dokumentacji.

Praca dyżurnych ruchu ma zapewnić zgodnie z rozkładem jazdy prowadzenie ruchu pociągów pasażerskich i towarowych.

Środowisko pracy

materiałne środowisko pracy

Dyżurny ruchu pracuje w nastawni albo na posterunkach na peronach lub na terenie stacji towarowej, gdzie nadzoruje pracę manewrową. Nastawnia wyposażona jest w urządzenia sterowania ruchem kolejowym do których należą: blokada stacyjna, blokady liniowe, plan schematyczny stacji ze świetlnymi wskaźnikami, przekładnie rozjazdów, a które dyżurny obsługuje, by zapewnić bezpieczeństwo ruchu pociągów i manewrów. Do wykonania czynności służbowych niezbędne są środki łączności.

Dyżurny ruchu ma łączność radiową z maszynistami, manewrowymi i personelem pracującym na torach oraz bardzo sprawną łączność telefoniczną: wewnętrzną sieć telefoniczną PKP, telefon pocztowy, telefony bezpośrednie z najważniejszymi posterunkami i dyspozytorami oraz lokalną łączność z sąsiednimi stacjami i wewnątrz stacji.

Do wydawania poleceń i ostrzegania współpracowników używa również megafonów i przyborów sygnałowych. Istotną rolę w pracy dyżurnego stanowi prowadzenie dokumentacji; w nastawni znajduje się kilkanaście różnego rodzaju książek kontroli i dzienników. Konieczne w tej pracy są: rozkład jazdy i zegar. Dyżurny ruchu obsługuje również wyłączniki sieci trakcyjnej, korzystając wtedy ze specjalnego obuwia i rękawic. Pracę swoją dyżurny ruchu wykonuje w mundurze kolejowym.

warunki społeczne

Dyżurny ruchu kieruje zespołem ludzi pracujących przy prowadzeniu ruchu pociągów i jednocześnie wykonuje polecenia dyspozytora. Administracyjnie dyżurny ruchu podlega naczelnikowi stacji, który doraźnie kontroluje jego pracę. Pracę dyżurnego doraźnie nadzoruje również kontroler ruchu kolejowego. Komunikowanie się ze współpracownikami za pomocą urządzeń łączności, bezpośrednio lub za pomocą sygnałów kolejowych to podstawowe czynności w pracy dyżurnego ruchu. W czasie służby dyżurny przyjmuje i wydaje również polecenia na piśmie. Bardzo często dyżurny ruchu kontaktuje się z ludźmi pracując na posterunku na peronie kiedy udziela informacji podróżnym.

warunki organizacyjne

Dyżurny ruchu pracuje w systemie pracy ciągłej nazywanej na kolejach turnusem. W turnusie pracuje po 12 godzin najpierw w dzień a po 24 godzinach w nocy, po której ma 48 godzin wolnych. W systemie tym przysługuje za każdy przepracowany miesiąc 1 dzień wolny dodatkowo. Dyżurny ruchu zobowiązany jest do pełnienia swoich czynności do czasu ich przejęcia przez zmiennika. Wszystkie swoje obowiązki dyżurny ruchu wypełnia ściśle według przepisów kolejowych, doraźnych zarządzeń i poleceń dyspozytora.

Wymagania psychologiczne

W pracy dyżurnego ruchu potrzebne są rozwaga i opanowanie, gdyż wykonywane czynności wymagają ciągłego skupienia na nich uwagi i podejmowania nieustannie decyzji, które decydują o bezpieczeństwie wielu ludzi.

Dyżurny ruchu musi również kontrolować swoje reakcje w czasie awarii, zagrożeń i wypadków kolejowych, powinien panować nad swoimi emocjami, by nie powodować konfliktów w pracy i tym samym nie stwarzać zagrożeń dla ruchu pociągów. W czasie pracy na peronie może spotykać się z sytuacjami konfliktowymi, kiedy w czasie opóźnienia pociągów podróżni przychodzą do dyżurnego ruchu z żalami i pretensjami.

Dyżurny reprezentując przedsiębiorstwo PKP, powinien wtedy być uprzejmy i nie może okazywać niechęci czy zdenerwowania.

Dyżurny ruchu ciągle obserwuje pociągi, tory i czynności innych pracowników, a także urządzenia sterowania ruchem do czego niezbędne są spostrzegawczość i dobry refleks. Dyżurny ruchu często prowadzi ruch w rejonach, których nie widzi wydając polecenia środkami łączności i blokadą stacyjną, dlatego niezbędna jest wtedy duża wyobraźnia.

Dyżurny najpierw układa plan działania, a potem konsekwentnie go realizuje. Każdy jego ruch i każde jego słowo mogą mieć poważne następstwa, dlatego swoje czynności wykonuje szybko i bardzo uważnie. Koniecznie potrzebna jest również podzielność uwagi, gdyż dyżurny często wykonuje kilka czynności jednocześnie, np. prowadzi rozmowę telefoniczną, zapisuje godziny przyjazdu i odjazdu pociągu i obserwuje przejeżdżającą lokomotywę manewrową. Podczas pełnienia obowiązków dyżurny dokładnie przestrzega rozkładu jazdy i wszelkich przepisów, a także wykonuje polecenia dyspozytora, co wymaga zdyscyplinowania i obowiązkowości.

Do obowiązków dyżurnego ruchu należy również nadzorowanie i organizacja pracy personelu kolejowego na stacji w czym pomagają mu zdolności kierownicze i organizatorskie

Kandydat do pracy na stanowisku dyżurnego ruchu przechodzi badania psychotechniczne sprawdzające refleks, podzielność uwagi, poziom inteligencji i spostrzegawczość w kolejowej pracowni psychologicznej.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Kandydat do pracy poddawany jest szczegółowym badaniom lekarskim w kolejowej służbie zdrowia. Lekarz poradni medycyny pracy określa ogólny stan zdrowia (dyżurny ruchu może mieć II kategorię zdrowia, w tym II kategorię w ocenie wzroku, ale I kategorię w ocenie słuchu).

Po podjęciu pracy przechodzi okresowe badania lekarskie i jeśli nie spełnia określonych wymogów dotyczących stanu zdrowia, to zostaje odsunięty od pełnienia czynności służbowych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Na stanowisko dyżurnego ruchu najchętniej przyjmowani są absolwenci technikum kolejowego o specjalizacji: ruch i przewozy kolejowe. Po roku stażu zdają oni egzamin na referenta i mogą wykonywać czynności służbowe. Jeżeli kandydat ma inne wykształcenie średnie techniczne, to po dwóch latach stażu na kolejach kierowany jest na kurs dyżurnego ruchu i po zdaniu stosownego egzaminu może podjąć obowiązki służbowe. Inną drogą zdobycia jest awans z niższych stanowisk w służbie handlowo - przewozowej PKP.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Dyżurny ruchu ma ograniczone możliwości awansu na stanowiska w administracji i organach kontrolnych w PKP. Może natomiast uzyskać wyższą klasę w swojej specjalności i osiągać wyższe zarobki.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Do pracy w PKP przyjmowane są osoby do 35 roku życia.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- kontroler ruchu lotniczego
- technik transportu kolejowego

Polecana literatura

Nowe sygnały - tygodnik wydawany przez Kolejową Oficynę Wydawniczą.

Wolna droga - miesięcznik NSZZ Solidarność.

Przegląd kolejowy - miesięcznik wydawany przez Kolejową Oficynę Wydawniczą.

Engelhardt J., Wardecki W., Zalewski P., Transport kolejowy, Kolejowa Oficyna Wydawnicza 1995 .

150 lat kolei na ziemiach polskich - album, Kolejowa Oficyna Wydawnicza 1995 .